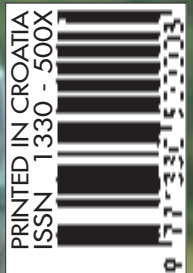

HRVATSKI VOJNIK

Broj 153. Godina IV. 14. rujna 2007.

www.hrvatski-vojn timer.hr

CIJENA 7 KN

€ 2,10 • CAD 3,00 • AUD 3,30 • USA 2,00 • CHF 3,50 • SLO € 1,79 • SIT 430,00 • SEK 17,00 • NOK 17,00 • DKK 15,50 • GBP 1,30

Međunarodna multilateralna vojna vježba zemalja potpisnica
Američko-jadranske povelje

ADRIATIC EAGLE 07

- vježba specijalaca Albanije, Makedonije i Hrvatske

**40th WORLD ORIENTEERING
MILITARY CHAMPIONSHIP**
40. SVJETSKO VOJNO PRVENSTVO
U ORIJENTACIJSKOM TRČANJU

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović

(zeljko.stipanovic@morh.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić

(vpintar@morh.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:

Toma Vlašić (toma.vlastic@morh.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić

(mario.galic@morh.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,

(marija.alvir@morh.hr), Leida Parlov,

Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)

(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morh.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektori: Gordana Jelavić, Jasenka Pešak

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Pretplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informira-

nje), devizni račun u Zagrebačkoj banci

30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovačko d.d.,

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:

Služba za odnose s javnošću i informiranje),

žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj

165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pret-

platnike da nakon uplate kopiju uplatnice

pošalju na adresu TISAK trgovačko d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisak:

Tiskara Varteks d.o.o.,

Zagrebačka 94, 42000 Varaždin

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.

252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojn timer.hr

E-mail: hrvojn timer@morh.hr

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2007.

Novinarski prilogi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Međunarodna multilateralna vojna vježba zemalja potpisnica A-3

Adriatic Eagle 07 je godišnja planirana aktivnost u sklopu A-3 inicijative u koju su uključene albanske, makedonske i hrvatske specijalne postrojbe, a provodi se radi uvježbavanja borbenih vještina i stjecanja iskustva u zajedničkom radu

Strana 4

Sastanak pomoćnika ministara obrane za obrambenu politiku država SEEC-a

Dubrovački sastanak otvorio je pomoćnik ministra obrane RH za obrambenu politiku Igor Pokaz koji je istaknuo kako je jedna od tri odrednice hrvatske vanjske politike, uz članstvo u EU-u i NATO-u, upravo regionalna suradnja i dodao kako joj Hrvatska nastoji pridonijeti što je više moguće...

Strana 6

U Delnicama obilježena sedma obljetnica BSD-a

"Vojska nije prijetnja već sigurnost građanima, a prijetnja onima koji tu sigurnost žele ugroziti. Zbog toga treba težiti vrhunskoj spremnosti, zrelosti i odgovornosti svakog pojedinca, a budućim vježbama usavršavati se kako bi još više pridonijeli zajedničkoj sigurnosti", kazao je general Lucić

Strana 8

Suvremeni protuoklopni vođeni projektili (II. dio)

Iako bi se, čitajući prvi dio ovog teksta, moglo zaključiti da svjetskim tržištem protuoklopnih vođenih sustava dominiraju američki i izraelski proizvođači to baš i nije tako. Velikim dijelom tržišta dominiraju europske i ruske tvrtke čiji su proizvodi podjednako učinkoviti kao američki i izraelski

Strana 20

Međunarodna multilateralna vojna vježba
zemalja potpisnica Američko-jadranske povelje

ADRIATIC EAGLE 07 - vježba specijalaca Albanije, Makedonije i Hrvatske

Adriatic Eagle 07 je godišnja planirana aktivnost u sklopu A-3 inicijative u koju su uključene albanske, makedonske i hrvatske specijalne postrojbe, a provodi se radi uvježbavanja borbenih vještina i stjecanja iskustva u zajedničkom radu

Marija ALVIR, snimio Tomislav BRANDT

nog treninga. Unatoč lošim vremenskim uvjetima, neočekivanim za ovo doba godine (uz kišu i jak vjetar, u Lici je ovih dana bilo i snijega), uvjerali smo se kako se zajedničko uvježbavanje specijalaca triju prijateljskih i partnerskih zemalja odvija po planu, vremenske nepogode uopće ne ometaju provedbu pojedinih faza vježbe, što se uostalom i očekuje od pripadnika postrojbi za specijalne namjene.

Cijeli tijek uvježbavanja među ostalim usmjeren je i na koordinaciju zajedničkog djelovanja koje sudionici planiraju prikazati na završnoj vježbi koja će biti održana 14. rujna u Delnicama. No, osim međusobnih iskustava te znanja i vještina pripadnici specijalnih postrojbi triju zemalja nastoje razmijeniti i informacije o tradicijskim vrednotama svojih zemalja, upoznavajući tako pobliže bogatu kulturu i raznolike običaje drugih dvaju naroda. Međusobno uvažavanje i poštivanje uvelike im pomaže u ostvarivanju zajedničkih ciljeva, pa tako uz jačanje partnerskih veza svojih zemalja ostvaruju i prijateljske, pridonoseći tako postizanju i viših ciljeva od pukog zajedničkog uvježbavanja, što u konačnici i jest svrha inicijative u sklopu koje se provodi ova vježba. ■

U Hrvatskoj je u tijeku međunarodna multilateralna vojna vježba zemalja potpisnica Američko-jadranske povelje Adriatic Eagle 07, u kojoj uz pripadnike hrvatskih Oružanih snaga sudjeluju i pripadnici specijalnih postrojbi iz Albanije i Makedonije. Vježba se održava od 3. do 16. rujna, a uvježbavanje se provodi na vojnom poligonu u Udbini te u vojarni "Drgomalj" u Delnicama, sjedištu Bojne za specijalna djelovanja HKoV-a koja je sudionik te ujedno domaćin i organizator vježbe.

Zajedničkim snagama - od partnerstva do prijateljstva

Adriatic Eagle 07 je godišnja planirana aktivnost u sklopu A-3 inicijative, a provodi se radi uvježbavanja borbenih vještina i stjecanja iskustva u zajedničkom radu.

Uvježbavanje obuhvaća provedbu zadataka vođenja i planiranja, zatim gađanja (po dubini, ustranu, situacijsko gađanje) pištoljem, automatskom puškom i snajperom, te bliske borbe, kao i izvođenje operacija u urbanim sredinama s uporabom helikoptera. Kako bi se postigla dobra koordinacija u svim aspektima vježbe, održavaju se svakodnevni sastanci zapovjednika koji provode raščlambu vježbe i dogovaraju dnevni raspored. Ako se dogodi kakav problem ili nejasnoća, nastoji se što prije otkloniti, a prilagodljivost svih sudionika pomaže općoj učinkovitosti vježbe. Hrvatske snage provode uvježbavanje, a albanski i makedonski sudionici pomažu u provedbi dodat-

Uvježbavanje obuhvaća gađanja pištoljem, automatskom puškom i snajperom, te bliske borbe, kao i izvođenje operacija u urbanim sredinama

Hrvatske snage provode uvježbavanje, a albanski i makedonski sudionici pomažu u provedbi dodatnog treninga

Sastanak pomožnika ministara obrane za obrambenu politiku država SEEC-a

Regionalna suradnja na zajedničkim projektima

Dubrovački sastanak otvorio je pomoćnik ministra obrane RH za obrambenu politiku Igor Pokaz koji je istaknuo kako je jedna od tri odrednice hrvatske vanjske politike, uz članstvo u EU-u i NATO-u, upravo regionalna suradnja i dodao kako joj Hrvatska nastoji pridonijeti što je više moguće...

— Leida PARLOV, snimio Davor KIRIN —

U Dubrovniku je 10. rujna održan sastanak pomoćnika ministara obrane za obrambenu politiku država Jugoistočne Europe koje su ujedno i članice inicijative South Eastern Europe Clearinghouse (SEEC). Cilj te inicijative je razmjena informacija i koordinacija napora savezničkih i prijateljskih zemalja u pružanju potpore državama kandidatkinjama za članstvo u NATO-u (Albanija, Hrvatska i Makedonija) i državama koje su pristupile NATO-ovom programu Partnerstvo za mir (BiH, Crna Gora i Srbija) na njihovom putu uključivanja u euroatlantske strukture, izbjegavanje dupliciranja i optimalna uporaba raspoloživih resursa.

Riječ je o prvom sastanku takve razine koji je organiziran u sklopu SEEC inicijati-

ve. Uz domaćina pomoćnika ministra obrane RH za obrambenu politiku Igora Pokaza, na sastanku su bili i njegovi kolege iz Srbije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Albanije, Makedonije, te Slovenije i Rumunjske koje su, uz Hrvatsku kao domaćina, supredsjedale sastankom. On je organiziran kako bi se razmotrile mogućnosti za razvijanje regionalnih projekata i aktivnosti koje su od interesa za veći broj partnerskih zemalja, a iniciran je na posljednjoj konferenciji SEEC-a koja je održana u Sarajevu. Tada je, s obzirom na velik broj projekata koji su od zajedničkog interesa, predloženo da se utvrde zajedničke potrebe i projekti koji bi se mogli centralizirano razvijati, naravno ovisno o zanimanju i mogućnostima zemalja regije.

Dubrovački sastanak otvorio je pomoćnik ministra obrane RH za obrambenu politiku Igor Pokaz koji je tom prigodom istaknuo kako je jedna od tri odrednice hrvatske vanjske politike, uz članstvo u EU-u i NATO-u, upravo regionalna suradnja i dodao kako joj Hrvatska nastoji pridonijeti što je

■ *Sastanak je organiziran kako bi se razmotrile mogućnosti za razvijanje regionalnih projekata i aktivnosti koje su od interesa za veći broj partnerskih zemalja, a iniciran je na posljednjoj konferenciji SEEC-a koja je održana u Sarajevu. Tijekom sastanka zemlje sudionice iznijele su svoje prijedloge projekata koje bi mogle razvijati na regionalnoj razini, kao i one koje već razvijaju u svojim zemljama*

više moguće. Tijekom sastanka zemlje sudionice iznijele su svoje prijedloge projekata koje bi mogle razvijati na regionalnoj razini, kao i one koje već razvijaju u svojim zemljama. Svi su se složili kako je potrebno izbjeći dupliranje projekata koji će se razvijati na regionalnoj razini, te da, naravno, prihvaćanje ili neprihvaćanje pojedinog prijedloga na regionalnoj razini ne znači da se on ne može razvijati na nacionalnoj razini. Tako su kao moguća područja od zajedničkog interesa predloženi odnosi s javnošću, tečajevi za medicinske timove koji će sudjelovati u mirovnim misijama UN-a, zbrinjavanje viška streljiva i ustrojavanje regionalnog središta za ABKO. Kad je o Hrvatskoj riječ, uz RACVIAC i Središte za međunarodne vojne operacije koji već djeluju, u tijeku

je i realizacija projekta Regionalnog središta za obuku službenih pasa i vodiča koji je i pokrenut u sklopu SEEC inicijative, a želja nam je i postati regionalno ronilačko središte.

Uz zemlje regije na sastanku su bili i predstavnici još dvanaest zemalja među kojima i Austrije, Kanade, Danske, Velike Britanije, Turske, Norveške, Bugarske, Estonije... koje su zainteresirane za rad SEEC inicijative i podupiranje projekata koji se u njezinom sklopu

razvijaju ili će se razvijati. Postignut je konsenzus u razvoju sljedećih aktivnosti i to, kad je o Makedoniji riječ, o razvoju Regionalnog središta za medijski trening i uporabi vojnog poligona Krivolak u svrhu priprema za međunarodne vojne operacije, te razvijanje Regionalnog središta za ABKO u Kruševcu u Srbiji. O prijedlogu ostalih projekata raspraviti će se u sklopu radne skupine koja će u tu svrhu biti osnovana i koju će inicijalno voditi Hrvatska.

Predloženo je da se takvi sastanci, na kojima bi se raspravljalo i o ostalim područjima obrambene suradnje zemalja u regiji, održavaju jednom godišnje. Domaćinstvo za sljedeći sastanak ponudila je Crna Gora. Zaključci s tog sastanka koji je naišao na veliko odobravanje svih sudionika bit će predstavljani na sljedećoj konferenciji SEEC-a koja bi se trebala održati u prosincu u Tirani. ■

U Delnicama obilježena sedma obljetnica Bojne za specijalna djelovanja

Usavršavanjem do vrhunske spremnosti radi zajedničke sigurnosti

„Vojska nije prijetnja već sigurnost građanima, a prijetnja onima koji tu sigurnost žele ugroziti. Zbog toga treba težiti vrhunskoj spremnosti, zrelosti i odgovornosti svakog pojedinca, a budućim vježbama usavršavati se kako bismo još više pridonijeli zajedničkoj sigurnosti“, kazao je pripadnicima Bojne general zbora Josip Lucić

— Vesna PINTARIĆ, snimio Željko STIPANOVIĆ —

Bojna za specijalna djelovanja svečanim je postrojavanjem i kratkim prikazom svojih vještina obilježila 11. rujna u Delničkoj vojarni „Drgomalj“ sedmu obljetnicu svoga osnutka. Svečanost su uveličali načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Josip Lucić, zapovjednik HRM-a komodor Ante Urlić, mons. Josip Šantić generalni vikar Vojnog ordinarijata, predstavnici MORH-a i GS-a, MUP-a, civilnih i crkvenih vlasti te pripadnici oružanih snaga SAD-a, Albanije i Makedonije s kojima Bojna provodi pripreme za završni dio međunarodne vojne vježbe Adriatic Eagle 07. Na osnutak, današnje zadaće i specifičnosti postrojbe podsjetio je u kratkom obraćanju njezin zapovjednik brigadir Nikola Županić. Bojna za specijalna djelovanja nastala je spajanjem djelatnika Središta za posebne borbene vještine iz Šepurina i djelatnika 1. HG Zdruga. Do danas je izrasla u jednu od najelitnijih i najobučenijih postrojbi Hrvatske vojske, a njezini pripadnici osposobljeni su za operacije na kopnu, moru i u zraku, u svim meteouvjetima i na svim terenima. Među ostalim

postrojba je specijalizirana za ubacivanje u neprijateljsku pozadinu i izvlačenje snaga iz neprijateljske pozadine zrakom, vodom i kopnom, antiteroristička djelovanja, pružanje pomoći u mogućim elementarnim nepogodama i nesrećama većih razmjera, sudjelovanje u međunarodnim vojnim operacijama, provedbu specijalnih djelovanja u vojnim i nevojnim operacijama poput traganja i spašavanja, izviđanje, prikupljanje i obradu obavještajnih podataka, izvođenje diverzantskih akcija u vodi, zraku i na kopnu, posebno na nepristupačnom terenu i drugo.

Obuka u BSD-u orijentirana je na interoperabilnost s drugim postrojbama članicama NATO-a i usmjerena na pripremu i sudjelovanje u međunarodnim vojnim misijama, a temeljena je na iskustvima stečenim u Domovinskom ratu. Izobrazba se kontinuirano provodi kroz međunarodnu vojnu suradnju, pa su pripadnici postrojbe uspješno sudjelovali na mnogim međunarodnim vojnim vježbama s pripadnicima specijalnih postrojbi drugih zemalja kao što su poljske, slovačke, češke, makedonske...

Trenutačno se provodi zajednička međunarodna vojna vježba Adriatic Eagle s pripadnicima specijalnih postrojbi iz republika Albanije i Makedonije, pod mentorstvom OS SAD-a a u sklopu Američko-jadranske povelje. Sastavni dio obuke su i tečajevi skijanja i preživljavanja u zimskim uvjetima, alpinistička obuka, obuka borbenih plivača te niz drugih aktivnosti.

Prema riječima brigadira Županića, Bojna će nastaviti razvijati

sposobnosti za odgovor na asimetrične prijetnje i pružanje pomoći građanskom društvu u slučaju prirodnih ili ekoloških nesreća. Danas je BSD opremljen najsuvremenijim naoružanjem i specijalističkom opremom, a njegovi pripadnici su profesionalno uvježbani i osposobljeni u svim vojnim vještinama. Kako je brigadir Županić istaknuo, Bojna je trenutačno u preostroju koji bi trebao završiti do kraja godine, kad će se sve specijalne postrojbe spojiti u jednu i na taj način ujediniti sve vrhunski osposobljene pripadnike OSRH u novu Bojnu za specijalna djelovanja koja će s još većim iskustvom, znanjem i osposobljenošću biti spremna za izvođenje svih budućih zadaća. Na kraju je brigadir Županić istaknuo svoj ponos postrojbom uz tvrdnju kako su pripadnici BSD-a bili, jesu i bit će spremni provesti svaku zapovijed.

Čestitke na obljetnici pripadnicima Bojne potom je uputio načelnik GS OSRH general zbora Josip Lucić, istaknuvši kako je među ostalim zadaća pripadnika Bojne razvijati kvalitetne odnose s lokalnom zajednicom i pružati joj pomoć u svim nepogodama. "Danas je cilj ove postrojbe uvježbavati se za sve moguće ugroze kako bi bila spremna osigurati život, miran i bez straha, za sve naše građane. Isto tako i razvijati se kako bi dostigli sve sposobnosti potrebne za izgradnju

■ *Danas je cilj ove postrojbe uvježbavati se za sve moguće ugroze kako bi bila spremna osigurati život, miran i bez straha, za sve naše građane, kazao je general Lucić*

■ *TT zbor izazvao je veliko zanimanje delničkih osnovnoškolaca*

■ *Bojna je trenutačno u preostroju koji bi trebao završiti do kraja godine, kad će se sve specijalne postrojbe spojiti u jednu i na taj način ujediniti sve vrhunski osposobljene pripadnike OSRH u novu Bojnu za specijalna djelovanja, kazao je zapovjednik Županić*

povjerenja i stvaranje mogućnosti za zajedničke aktivnosti sa susjedima, radi osiguranja mira u ovom dijelu Europe", kazao je general Lucić, do-

dajući kako vojska nije prijetnja već sigurnost građanima, a prijetnja onima koji tu sigurnost žele ugroziti. U tom smislu, istaknuo je, treba težiti vrhunskoj spremnosti, zrelosti i odgovornosti svakog pojedinca ove postrojbe, a u budućim vježbama usavršavati se kako bi još više pridonijeli zajedničkoj sigurnosti.

Poslije prigodnih govora general Lucić i brigadir Županić uručili su nagrade i pohvale najzaslužnijim pojedincima Bojne. U prigodi obljetnice organiziran je i Dan otvorenih vrata vojarnice u sklopu kojega je postavljen i TT zbor koji je prikazao neke specifične vojne vještine, poput brzog spuštanja konopom, upada u objekt, rješavanja talačke situacije. Najveće oduševljenje pokazali su delnički osnovnoškolci koji su bili gosti BSD-a. Veliko zanimanje izazvao je i premijerno prikazan film o obuci pripadnika BSD-a koji su napravili djelatnici Odjela hrvatskih vojnih glasila Službe za odnose s javnošću i informiranje. ■

Prvi susret s Afrikom

Mnoštvo malih obrtničkih radionica nalazi se uz cestu, svi proizvode krevete i prodaju ih odmah ispred, neposredno uz prometnicu. Sličnih ulica u gradu ima mnogo, jedina razlika je u tome što smo sve te ulice nazivali drugim imenima: "ulica uredskih stolica", "ulica kuhinjskog namještaja", "ulica polica za cvijeće", "ulica svjetiljki"...

Iz Obale Bjelokosti Željko VUK

Kad je avion sletio na pistu aerodroma u Abidjanu, još nisam bio svjestan da sam doista u Africi. Aerodromska zgrada nije odavala nikakav znak da se nalazim na drugom kontinentu, sve je bilo na europskoj razini. Tek po izlasku iz nje, čekajući prijevoz, shvatio sam da nisam u Europi i da je to neki sasvim drugi svijet. Odjednom se oko nas, bojnika Grgića i mene, okupilo mnoštvo lokalnih nosača prtljage koji su se počeli otimati tko će nositi naše stvari. Na našu sreću prijatelj s Kosova stigao je ubrzo i tek smo tada postali svjesni kolika je bila opasnost da nam dio prtljage, ako ne i kompletna prtljaga nestane u tom iznadanom metežu. Pravo upoznavanje Afrike počelo je traženjem restauracije, jer uz sve ljudske potrebe, hrana i voda su najosnovnije, pa je i naša potraga bila usmjerena tome. Prema uputama koje smo dobili prije putovanja, najbolju hranu u Abidjanu pripremaju restauracije u vlasništvu libanonskih doseljenika. Da je to doista tako, uvjerili smo se već kod prve narudžbe: goveđi odrezak s prilogom kakav se teško može naći i u europskim metropolama u potpunosti je potvrdio dobivene pohvale. Kvaliteta hrane je na europskoj razini kao i posluga, a normalno uz to idu i cijene. Ona se kreće u protuvrijednosti od oko 50 kn, što i nije mnogo s obzirom na to da Abidjan mnogi smatraju najrazvijenijim gradom Afrike.

"Ulica kreveta"

U sljedećim danima počeli smo polako upoznavati život u gradu. Jednog dana šetajući ulicom do restauracije u zraku se osjetio tako sladak miris da smo pomislili kako smo u Parizu ili nekom drugom gradu punom cvijeća, a naišli smo na tvornicu za preradu kakaa. Ta mješavina mirisa vraća svakog namjernika, putnika ili turista s nekog drugog kontinenta u stvarnost i govori mu da se nalazi u Africi, na živopisnom kontinentu punom suprotnosti. U to smo se uvjerili jedne večeri kad nas je pozvao na ve-

čeru poznanik, sada već i prijatelj Abdulah koji također radi za UN. Vozeći se s jednog kraja grada na drugi svima upada u oči golema razlika između pojedinih četvrti, a u gradu postoji nekoliko elitnih četvrti. Nekoliko trenutaka kasnije ušli smo u, kako smo je mi nazvali, "ulicu kreveta". Mnoštvo malih obrtničkih radionica nalazi se uz cestu, svi proizvode krevete i prodaju ih odmah ispred, neposredno uz prometnicu. Sličnih ulica u gradu ima mnogo, a jedina razlika je u tome što smo sve te ulice nazivali drugim imenima: "ulica uredskih stolica", "ulica kuhinjskog namještaja", "ulica polica za cvijeće", "ulica svjetiljki"...

U tim ulicama s radionicama možete kupiti sve, od igle do kamiona. Mehaničarske radionice nalaze se na otvorenom također uz ulicu, kao i tržnica koja u biti odaje pravu sliku Afrike. Prodavači raznog voća i povrća nalaze se posvuda, ananas (po cijeni od 1 kn za komad) može se kupiti na svakih 200 do 300 m, kao i pečene banane. Promatrajući tu sliku upada u oči jedna zanimljivost. Iako je očita slaba platežna moć lokalnog stanovništva, gotovo svi imaju mobilne telefone,

a bonovi mobilnih mreža dostupni su kod uličnih prodavača na improviziranim štandovima.

Sva ta mjesta prepuna su domicilnog stanovništva. Imućniji, pretežno doseljenici, imaju svoje lokacije i mjesta okupljanja. Prave razlike postaju uočljive tek predvečer, odlaskom na večeru u jednu od poznatijih restauracija, zvučnog imena "Havana". Ispred restauracije stoji obvezno zaštitar, što je znak da je mjesto sigurno, a promatrajući vozni park gostiju vidljiva je njihova platežna moć. Na parkiralištu se nalaze samo vozila poznatih europskih i svjetskih marki, Mercedes ML, BMW X5, pokoji Citroen C5, Nisan...

Ipak pravo upoznavanje Afrike i Obale Bjelokosti sa svim njezinim prirodnim, povijesnim i kulturološkim bogatstvom tek nam predstoji upućivanjem na neku od promatračkih postaja UN-a u unutrašnjosti i na sjeveru zemlje. ■

Bojnici Grgić i Vuk na putu u misiju

Novi početak u Gruziji

Oružani sukob s početka devedesetih, nasilno odcjepljenje Abkazije od Gruzije te sadašnje primirje razlog su postojanja ove misije. Misija UNOMIG je isključivo promatračkog tipa, bez UN snaga, a u biti predstavlja oči i uši međunarodne zajednice u ovom kriznom području

Iz Gruzije Jerko IVANKOVIĆ

Hrvatska ima vojne promatrače u desetak UN misija diljem svijeta. Odabir misije, ako je moguć, uvijek se zasniva na mješavini razuma i intuicije. No nakon svih raščlambi i prosudbi izbor je pao na Gruziju, a prva asocijacija na Gruziju, valjda kao reliktni znak nekog davnih vremena, bila je reklama za gruzijski zeleni čaj... Geografski Gruzija mi je izronila iz sjećanja smještena negdje između istočne obale Crnog mora i južnih obronaka Kavkaza, najvišeg i najveličanstvenijeg planinskog lanca u Europi. Ili pak Aziji?

Na minhenskom terminalu noćnog leta za Tbilisi putnici koji čekaju let uglavnom govore sasvim nerazumljivim jezikom, većinom muškarci, markantnih crta lica. Iz prikrajka sam ih promotrio i počeo skupljati prve dojmove o ljudima u čijoj ću zemlji provesti godinu dana. Noćni let Lufthansinim avionom protekao je bez problema, na odredište smo stigli u tri sata ujutro. Aerodrom u Tbilisiju, najblaže rečeno, nije ostavio na mene poseban dojam.

Skromni socrealistični interijer odisao je davnim sovjetskim vremenima. Doček predstavnika UN-a bio je po planu. Nakon kratkog upoznavanja i primljenih uputa iduća četiri sata čekao sam jutarnji avion UN-a za Kutaisi, pa dalje helikopterom za Suhumi, sjedište misije UNOMIG i glavni grad odcijepljene gruzijske pokrajine Abkazije.

Oružani sukob s početka devedesetih, nasilno odcjepljenje Abkazije od Gruzije i sadašnje primirje razlog su postojanja ove misije. Misija UNOMIG je isključivo promatračkog tipa (UN Observer Mission in Georgia), bez UN snaga i u biti predstavlja oči i uši međunarodne zajednice u ovom kriznom području.

Zapovjedništvo misije nalazi se u bivšem sovjetskom hotelskom centru Aitar. Kompleks je u neposrednoj blizini plaža Crnog mora, s lijepo uređenim parkom. No tragovi višegodišnjeg neodržavanja dobro su vidljivi. Nakon smještaja u jednostavnu, urednu sobu slijedio je kratak odmor, pa odlazak u zapovjedništvo i prva upoznavanja. Tu je i

službeno započeo *induction training*, trodnevno upoznavanje novopridošlog promatrača s organizacijom i zadaćama misije. U to je uključen i vrlo važan ispitni test engleskog jezika te provjera vozačkih sposobnosti. Oba testa uvjet su rada u misiji i njihov eventualni ne prolazak povlači za sobom odlazak kući. Test engleskog jezika provodi se praktično na razini STANAG 3333, što je razina potrebna za rad u NATO-u. Najteži dio testa bio je slušni dio sa slavnim afganistanskim taksistom. Njegov nadasve specifični akcent tvorci testa uzeli su za mjerilo razumijevanja svih zvučnih izgovora engleskog jezika. Kao kuriozitet i ilustraciju težine testa mogu navesti kako ni britanski časnici koji su odlučili polagati ispit, premda kao izvorni govornici na to nisu bili obvezni, nisu postizali maksimalne rezultate. Vozački ispit se pak sastojao od parkiranja i vožnje po Suhumiju terenskog vozila Nissan Patrol.

Organizacijski, misija je podijeljena u dva sektora, Gali na abkaskoj strani i Zugdidi na gruzijskoj strani crte razdvajanja. Crta razdvajanja je prijeratna administrativna granica Abkazije i ostatka Gruzije, koju Abkazi sad smatraju međudržavnom granicom, dok je za UN i Gruziju to službeno crta prekida paljbe. Crta na terenu nije fizički označena. Stvar umnogome olakšava rijeka Inguri koja je dobrim dijelom prati. Svaki sektor sastoji se od 12 km duboke sigurnosne zone bez vojnih snaga i isto toliko duboke zone u produžetku bez teškog oružja. Nadzor pridržavanja tih ograničenja predstavlja bit ove UN misije.

Za vrijeme trodnevnog treninga susreo sam se s jedinim

kolegom Hrvatom u misiji, bojnikom Enamom Gorinjcem. On je tad bio u misiji već četiri mjeseca, pa je susret bio dobra prilika za razgovor o misiji. Tad sam saznao da ću nakon treninga biti upućen u sektor Gali, pa ćemo tamo biti zajedno nekoliko sljedećih mjeseci. I tako, nakon trodnevnog brifiranja, testiranja i aklimatizacije u Suhumiju zaputio sam se u 90 km udaljen Gali. Prava misija mogla je započeti. ■

Razrušena Vladina zgrada u Suhumiju

40. svjetsko vojno prvenstvo u orijentacijskom trčanju

Svjetske klase na Ključić brdu

Moto CISM-e "Prijateljstvo kroz sport" je među sudionicima SP-a zaživio u potpunosti. Najboljima su najjače pljeskali upravo njihovi sportski suparnici...

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN

Kad neko sportsko natjecanje na otvorenom konstantno prati kiša, obično po završetku prevladavaju komentari o "velikoj smetnji", "rubu regularnosti" ili "teškoćama u postizanju dobrih rezultata". No, sa 40. svjetskim vojnim prvenstvom u orijentacijskom trčanju nije bilo tako. Prvo, "orijentircima" kiša nije problem. Njihov sport neodvojiv je od prirode i prirodnih uvjeta, bez uređenih dvorana ili engleski podšišane trave. Nije im potrebna samo kondicija i brzina, već i snalažljivost, pa čak i određena taktička obučenost. Uz to, kako smo čuli i od natjecatelja, "bolje je kad vas kiša malo rashladi".

Kiša koja je padala na mjestu natjecanja, Ključić brdu blizu Velike Gorice, svih natjecateljskih dana prvenstva (4.-7. rujna) nije uspjela nauditi ni "profesionalnoj" (kako su je okarakterizirali čelnici međunarodnog vijeća za vojni sport, CISM-e) organizaciji. Uvjerili smo se na licu mjesta, a i čuli od naših gostiju, OSRH se pokazao profesionalnim, ali i ljubaznim domaćinom, pružio odgovarajuću potporu natjecanju svjetske kvalitete. I u "civilnom" smislu. Naime, orijentacijsko trčanje je sport i te kako vezan uz vojsku, stoga je i lista sudionika iz 28 država bila impresivna. Posebno u muškoj konkurenciji, u kojoj su se natjecala i prva trojica trkača s "civilne" svjetske rang-liste. Kod dama konkurencija nije bila baš tako jaka, no i tu je bilo trkačica svjetske klase, a Ruskinju Tatjanu Rjabkinu bez ustručavanja možemo nazvati prvom zvijezdom SP-a.

U obje konkurencije nadmetalo se u po četiri discipline. Pojedinačno na srednjim i dugim stazama, s tim da su se re-

MEDALJE

	Z	S	B
Rusija	5	3	1
Švicarska	2	1	1
Francuska	1	1	1
Litva	0	3	0
Estonija	0	0	2
Latvija	0	0	1
Norveška	0	0	1
Ukrajina	0	0	1

■ Tatjana Rjabkina
- prva dama
Svjetskog prvenstva osvojila je sva moguća zlata

REZULTATI - ŽENE

Srednja staza (3,3 km)

1. Tatjana Rjabkina (RUS)
2. Julija Novikova (RUS)
3. Natalija Koržova (RUS)

Duga staza (6,7 km)

1. Tatjana Rjabkina (RUS)
2. Sandra Paužaitė (LIT)
3. Marija Spasjuk (UKR)

Ekipno

1. Rusija
2. Litva
3. Estonija

Štafeta

1. Rusija
2. Litva
3. Estonija

zultati zbrajali za ekipno natjecanje (kao treću disciplinu). Šlag na torti bile su štafete, održane posljednjeg dana.

Dat ćemo damama prednost. Natjecanje je proteklo u apsolutnoj dominaciji Ruskinja, na čelu s Tatjanom Rjabkinom, koja je poput Janice Kostelić upravo deklarisala konkurenciju. Naime, sedma trkačica po svjetskoj rang-listi uzela je sve što joj se nudilo, četiri zlatne medalje, polovicu sama, a polovicu uz pomoć reprezentativnih kolegica Julije Novikove i Natalije Ko-

■ **Thierry Guergiou (Francuska)**

Vrlo sam zadovoljan rezultatima, natjecanje je bilo vrlo izazovno. Od tri osvojene medalje, naj sretniji sam zbog one koje sam osvojio s francuskim timom. Hubmannovi rezultati na prvenstvu za mene nisu nikakvo iznenađenje, sjajan je trkač i vrlo talentiran. Vojno natjecanje nije u potpunosti poput civilnog, no također se morate potruditi kako biste došli do medalje. Kiša mi nije bila problem, naviknuti smo na svakve vremenske prilike. Prvi put sam u Hrvatskoj. Natjecanje je izvrsno organizirano i želim zahvaliti organizatoru za taj posao.

žove. Ostale medalje podijelile su natjecateljice iz republika bivšeg SSSR-a, s tim da su Litvanke osvojile tri srebra. Najzbudljivije je bilo na srednjoj distanci, u kojoj je Rjabkina uzela zlato ispred Novikove za samo dvije sekunde. O snazi muške konkurencije već smo govorili.

REZULTATI - MUŠKI

Srednja staza (4,6 km)

1. Thierry Guergiou (FRA)
2. Valentin Novikov (RUS)
3. Daniel Hubmann (ŠVI)

Duga staza (13 km)

1. Daniel Hubmann (ŠVI)
2. Thierry Guergiou (FRA)
3. Martins Sirmajs (LAT)

Momčadski

1. Švicarska
2. Rusija
3. Norveška

Štafeta

1. Rusija
2. Švicarska
3. Francuska

Francuski žandar Thierry Guergiou je na SP došao kao prvi na svjetskoj rang-listi, a tu su bili i Švicarac Daniel Hubmann (2.) i Rus Valentin Novikov (3.). Obračuni te trojice odrazili su se i na momčadske rezultate. Sve je ipak bilo "šarolikije" nego kod dama, s time da je pojedinačno za dlaku najbolji ipak bio Hubmann, tako nadmašivši velikog favorita Gueorgioua. Gledano momčadski, Švicarci i Rusi su ostali "tu negdje". Rezultati hrvatskih natjecatelja (ica)? Nisu bili u gornjem domu, ali svakako su dali sve od sebe...

Zatvaranje natjecanja koje je u ime domaćina obavio predsjednik organizacijskog odbora SP-a general bojnik Mirko Šundov nije proteklo samo u svečanom, nego i veselom to-

■ **Daniel Hubmann (Švicarska)**

Na prošlogodišnjem vojnom SP-u osvojio sam tri medalje, a ovaj put četiri. To je jedan od najboljih rezultata u mojoj karijeri. Uz to, sjajan je osjećaj pobijediti Guergioua, ove sezone gotovo nepobjedivog. "Duga" utrka za mene je bila gotovo savršena, nisam činio pogreške i izvrsno sam se osjećao. Ipak, poseban osjećaj je pobijediti s momčadi, te pobjede važne su upravo na vojnim natjecanjima, čija je razina vrlo visoka. U vojnoj konkurenciji nedostaju vrhunski civilni natjecatelji iz skandinavskih zemalja.

■ Hrvatski predstavnici na svečanosti zatvaranja 40. svjetskog vojnog prvenstva

nu. Moto CISM-e "Prijateljstvo kroz sport" je među sudionicima SP-a zaživjelo u potpunosti. Najboljima su najjače pljeskali upravo njihovi sportski suparnici... ■

■ **Tatjana Rjabkina (Rusija)**

Kiša nije smetala, pobjede vas uvijek "zagriju". Doista sam u dobroj formi, još sa civilnog SP-a. Pomogla mi je i jaka potpora kolegica iz ruske reprezentacije, opravdale smo svoju poziciju favorita. Svidjelo mi se kako je prvenstvo organizirano, a sviđa mi se i Zagreb, s planinama i brdima u svojoj okolini, izvrsnim za takva natjecanja.

Primopredaja u zapovjedništvu Vojno-pomorskog sektora Sjever

U zapovjedništvu Vojno-pomorskog sektora Sjever u Puli je 7. rujna obavljena službena primopredaja dužnosti zapovjednika VPS Sjever.

Dosadašnjeg zapovjednika kapetana bojnog broda Hrvoja Vlahova, koji odlazi na školovanje u Ratnu školu OSRH "Ban Josip Jelačić", zamijenio je dugogodišnji iskusni mornar kapetan fregate Marinko Moćan.

Primopredaji je bio nazočan zapovjednik Hrvatske ratne mornarice komodor Ante Urlič koji je novom zapovjedniku VPS Sjever izrazio potporu u daljnjem radu na novoj dužnosti.

Tom prigodom predsjednik skupštine Istarske županije Anton Peruško i pulski dogradonačelnik Fabricio Radin primili su zapovjednika

HRM-a komodora Antu Urliča, kapetana bojnog broda Hrvoja Vlahova i kapetana fregate Marinka Moćana i tom prilikom zahvalili Hrvoju Vlahovu na dosadašnjoj suradnji.

K.B.

Pripadnici Flote HRM-a darivali krv

Zbog nestašice krvi kakva se ne pamti u posljednjih nekoliko godina, u KB-u Split su odgođene sve operacije, pa je poziv Odjela za transfuziju krvi upućen preko medija građanima Splita, a kojim se pozivaju na darivanje krvi, rezultirao žurnim i hvalevrijednim odzivom akciji pripadnika Flote HRM-a.

Akciji se odazvalo trideset i devet pripadnika Flote HRM-a koji su ovu humanitarnu akciju proveli na Odjelu za transfuziju KB-a Split.

Pripadnici Flote HRM-a već dugi niz godina sudjeluju u raznim humanitarnim akcijama, a posebice u akcijama darivanja krvi za pomoć djeci oboljeloj i liječenoj od malignih bolesti. Osim humane geste kojom izražavaju potrebu izravnog sudjelovanja u spašavanju ljudskih života, pripadnici Flote HRM-a još jednom pokazuju čovječnost kao bitnu sastavnicu moralnog profila hrvatskog vojnika.

M.S.

Francuski hidrografski brod u posjetu HRM-u

U posjetu Hrvatskoj ratnoj mornarici i Splitu od 7. do 27. rujna boravit će hidrografski brod RM Republike Francuske Beutemps-Beaupre (A 758). Zapovjednik broda kapetan fregate Geoffroy de Kersauson de Pennedreff i ostali članovi izaslanstva bili su 7. rujna u

protokolarnim posjetima Zapovjedništvu Flote HRM-a, gradonačelniku Splita i županu Splitsko-dalmatinske županije. Na francuskom brodu organiziran je ručak, a u večernjim satima svečani prijam. Dana 8. rujna provedeno je uvježbavanje protuminskog pretraživanja u kojem su sudjelovali protuminski divizion Flote HRM-a i Beutemps-Beaupre, dok će ostali dio svog boravka od 11. do 27. rujna francuski brod provesti u plovidbi sa zadaćama vezanim uz NATO vježbu Noble Midas 07 koja će se održati od 1. do 12. listopada ove godine na području srednjeg i južnog Jadrana, pb Lora, zb Divulje i Zemunik te vojnih poligona Eugen Kvaternik Slunj i Crvena zemlja Knin.

OJI

Informacije: 34-65-566

ZAGREBAČKE MAŽORETKINJE

AUDICIJA

PALMOTICEVA 30

subota 15.09. u 15.00
utorak 18.09. u 20.00

BITI STIPENDIST/STIPENDISTICA
MINISTARSTVA OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE ZNAČI:
POSTATI KVALITETAN DJELATNIK/DJELATNICA ORUŽANIH
SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE,
DATI SVOJ DOPRINOS RAZVIJANJU MODERNIH ORUŽANIH
SNAGA KOJE PREPOZNAJU VRIJEDNOST KVALITETNIH VISOKO-
KOBRAZOVANIH MLADIH STRUČNJAKA,
ODABRATI PROFESIJU DOSTOJNU MLADOG I ODGOVORNOG
ČOVJEKA.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE

U suradnji s učilištima raspisuje NATJEČAJ

za stipendiranje studenata viših godina preddiplomskih i diplom-
skih studija u RH, od akademske godine 2007./2008. na:

1. SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

1. Fakultet elektrotehnike i računarstva (ukupno 10 stipendista)

Studij: Računarstva

- upisana 4. godina studija (2 stipendista)

- upisana 5. godina studija (2 stipendista)

Studij: Elektrotehnike i informacijske tehnologije

- upisana 4. godina studija (3 stipendista)

- upisana 5. godina studija (3 stipendista)

2. Fakultete strojarstva i brodogradnje (ukupno 6 stipendista)

svi smjerovi

- upisana 4. godina studija (3 stipendista)

- upisana 5. godina studija (3 stipendista)

3. Medicinski fakultet (ukupno 18 stipendista)

- upisana 4. godina studija (6 stipendista)

- upisana 5. godina studija (6 stipendista)

- upisana 6. godina studija (6 stipendista)

2. SVEUČILIŠTE U SPLITU

1. Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje

Studij: Elektrotehnike

Smjer: Elektronika, usmjerenje Računarska tehnika (2 stipen-
dista)

2. VELEUČILIŠTE VELIKA GORICA S PRAVOM JAVNOSTI

Stručni studij pirotehnologije (ukupno 4 stipendista)

- upisana 2. ili 3. godina studija

TIJEKOM STIPENDIRANJA ZAJAMČENA VAM JE ADEKVATNA
MJESEČNA STIPENDIJA.

NAKON DIPLOMIRANJA NUDIMO:

SIGURAN POSAO I SIGURNA PRIMANJA,

MOGUĆNOST STALNOG STRUČNOG USAVRŠAVANJA,

STIMULATIVNI SUSTAV PROFESIONALNOG RAZVOJA,

MOGUĆNOST SUDJELOVANJA U DOMAĆIM I MEĐUNAROD-
NIM PROJEKTIMA

UVJET:

- isključivo državljanstvo Republike Hrvatske
- rođen(a) 1984. godine ili kasnije
- upisana odgovarajuća godina redovitog studija u akademskoj godini 2007./08. uz plaćanje ili bez plaćanja
- ispunjavanje propisanih kriterija za prijam u djelatnu vojnu službu na temelju psihologijskih ispitivanja i zdravstvenih pregleda, po odabiru kandidata

Kandidati trebaju dostaviti:

- molbu sa životopisom, adresom i brojem telefona
- presliku domovnice, rodnog lista, vojne iskaznice (samo za muškarce)
- uvjerenje o nekažnjavanju
- potvrdu o upisanoj odgovarajućoj godini na fakultetu navedenom u natječaju

Preslike dokumenata nije potrebno ovjeravati kod javnog biljež-
nika. Nakon završenog odabira kandidata dokumenti se ne vra-
ćaju kandidatima koji nisu ispunili sve potrebne uvjete natječaja.

Originalni dokumenti bit će traženi samo od odabranih kandida-
ta nakon konačnog odabira.

Rok za podnošenje prijave je **28. rujna 2007.**

Prijave se dostavljaju pisanim putem u:

**Personalnu službu Ministarstva obrane, Stančićeva 6,
10000 Zagreb**

Informacije o natječaju mogu se dobiti na:

www.morh.hr i u Personalnoj službi MORH-a na telefone
01/4588 767 i 01/4567 545

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE
PERSONALNA SLUŽBA

Raspisuje interni NATJEČAJ:

za popunu upražnjenih radnih mjesta u Službi za međunarodnu
obrambenu suradnju

1. **STRUČNI SAVJETNIK ZA BILATERALU** - u Odjelu bilaterale

Uvjeti:

VSS - društveno-tehnički smjer, čin bojnik, 5 godina staža u
struci, poznavanje jednog svjetskog jezika, položen državni struč-
ni ispit, posebna vojna znanja

2. RAČUNOVODSTVENI REFERENT - u Odjelu za multilateralu,
plan, raščlambu i potporu, Odsjek potpore

Uvjeti:

SSS - upravna, ekonomska, gimnazija ili druga odgovarajuća
struka, radni staž u struci - u trajanju vježbeničkog staža 12
mjeseci, položen državni stručni ispit

Zainteresirani kandidati iz ustrojbenih cjelina Ministarstva obra-
ne koji ispunjavaju navedene uvjete mogu se izravno javiti u Služ-
bu za međunarodnu obrambenu suradnju, Zvonimirova 12, Za-
greb, a kandidati iz ustrojbenih cjelina Glavnog stožera OSRH pri-
jave dostavljaju putem Personalne uprave GS OSRH, Sarajevska
bb, Zagreb (vojarna CROATIA).

Sigurna opskrba energijom

može biti dobar izbor i za mirovne misije.

Riječ je o projektu Ecos Power Cube koji je autonoman kontejner opremljen solarnim panelima za izravno dobivanje električne energije i

baterijama za njezino spremanje.

Ecos Power Cube je zamišljen za pomoć naseljima bez infrastrukture koja nemaju pristup pitkoj vodi jer omogućava i filtraciju vode. Sustav je autonoman, omogućava dobivanje energije i osiguravanje pitke vode, a povećane potrebe mogu se namiriti instaliranjem dovoljnog broja kontejnera. Zanimljiv je za mirovne

misije jer snage dolaze na područje gdje nema nikakve infrastrukture ili je uništena ratom, pa nema dovoljan kapacitet za zadovoljavanje naraslih potreba. Tako mirovne snage koje dolaze na područje kojem treba pomoć odmah u početku imaju riješeno pitanje osnovnih potreba bez ovisnosti o lokalnim resursima. Ukoliko je potrebno, takav se sustav može pojačati kako bi se pomoglo i lokalnom stanovništvu u osiguravanju nužnih životnih uvjeta.

Jedino ostaje pitanje cijene solarnih panela, jer je upravo to najveća zapreka masovnijoj primjeni te tehnologije za dobivanje čiste električne energije od sunčeva svjetla. Istrajivači se nadaju kako će uspjeti riješiti i taj problem i omogućiti bolju energetska budućnost.

M. PETROVIĆ

TVRKA Ecosphere Technologies iz Stuerta u američkoj saveznoj državi Floridi predstavila je zanimljiv način rješavanja opskrbe električnom energijom u područjima bez izgrađene infrastrukture. Tehnologija je izvorno predložena za rješavanje energetske potreba nerazvijenih područja Trećeg svijeta, ali koncept ima mnogo širu primjenu i

ADS

RAZNI simulatori zauzimaju sve značajnije mjesto u obuci i trenazi oružanih snaga, pa se zbog toga razvijaju novi i unapređuju postojeći simulatorski sustavi. Proteklih godina jedna od važnijih novina u svijetu simulatorskih sustava je onaj za obučavanje i trenazu protuzračne obrane. Na tom području velik pomak ostvarila je izraelska tvrtka BVR Systems, koja je proteklih godina razvila tehnološki vrlo napredne simulatore za potrebe kopnenih snaga, ratne mornarice i ratnog zrakoplovstva, a nedavno je razvila i Air Defence Simulator namijenjen obuci i trenazi pripadnika protuzračne obrane. Nedavno je na svome web siteu objavila vijest kako je sklopila i prvi prodajni ugovor za ADS sustav u vrijednosti od 10,1 milijuna američkih dolara, i to za inozemnog naručitelja, premda se ne navodi za kojeg.

BVR Systems navodi kako je ADS simulator lako prilagodljiv za razne tipove SHORAD (Short Range Air Defence) sustava i s uspjehom si-

mulira njihove taktičko-tehničke značajke. Sastoji se od *high end* grafičkog projektor koji projicira sliku za platno promjera dva puta 14 metara, moci kup SHORAD sustava i računalno-instruktorske postaje pomoću koje instruktori

zadaju, a potom prate sve parametre odvijanja zadane vježbe na simulatoru. Računalno-instruktorska postaja koja čini jezgru sustava svojom bogatom bazom podataka omogućava simuliranje performansi većine SHORAD sustava nove generacije, odnosno većinu zrakoplova i njihove letne performanse. Omogućava i vrlo detaljnu raščlambu provedene vježbe na simulatoru.

Vrlo zanimljiva odlika ADS sustava je njegova "otvorena" arhitektura, odnosno vrlo dobra prilagodlji-

vost i povezanost s drugim simulatorskim sustavima, čime se otvara mogućnost simuliranja C2 okružja (Command, Control), omogućavajući uvježbavanje združenih snaga prema različitim scenarijima. U tu svrhu tvrtka BVR Systems nudi i dodatne simulatorske sustave poput Air Defence Embedded Simulator (ADES), Full Mission Fighter Aircraft Simulators i EHUD Autonomous Air Combat Maneuvering Instrumentation (AACMI).

I. SKENDEROVIĆ

D. KIRIN

Naočale za vojnike

AMERIČKA tvrtka ESS (Eye Safety Systems) među raznim vrstama zaštitnih naočala prilagođenih profesionalnim korisnicima nudi i model CDI koji je zbog dobrih karakteristika i promišljenog dizajna popularan među vojnicima. ESS CDI su lagane i otporne sunčane naoča-

le s lećama od polikarbonata i okvirom od otporne plastike. Udobne su i izgledaju dovoljno dobro za uobičajeno svakodnevno nošenje, ali su istodobno dovoljno otporne za grube uvjete terenskog života. Naočale se standardno isporučuju u zaštitnoj navlaci i s dva kompleta leća debljine 2,2 mm. Jedan par leća je koloriran (sive boje i stupnja zatamnjenja oko 80%), s potpunom UVA/UVB zaštitom. Drugi je potpuno proziran i služi za uvjete smanjene vidljivosti

kad treba zaštititi oči od mogućih opasnosti. Zahvaljujući posebnom sustavu brze izmjene leće se bez alata mogu zamijeniti za desetak sekundi. Dolaze s posebnim ESS ToughZone premazom protiv ogrebotina. Imaju i povećanu otpornost na udarce, prema tvrdnji proizvođača mogu izdržati balistički udar kalibra .15. Posebno se mogu nabaviti i žute leće, smeđe, metalizirano srebrne boje te s polarizacijom. Svake se naočale mogu opremiti i posebnim umetkom koji omogućava postavljanje dioptrijskih leća za korekciju vida.

Naočale ESS SDI dostupne su i u Hrvatskoj u tvrtki Kroko.

T. VLAŠIĆ

Indija napokon raspisala MMRCA natječaj

POTKRAJ kolovoza indijsko ministarstvo obrane raspisalo je dugo najavljivani i za brojne proizvođače borbenih aviona toliko iščekivani MMRCA (Medium Multi-Role Combat Aircraft) natječaj za odabir novih srednjih borbenih aviona. Na temelju tog poziva svoje obvezujuće ponude tijekom sljedećih tjedana predat će pet tvrtki koje će se natjecati za narudžbu 126 aviona, što se u svijetu vojne zrakoplovne industrije već naziva "poslom stoljeća" (vrijednost posla procjenjuje se na više od 10,2 milijardi američkih dolara), a u skladu s tim i kvaliteta "natjecatelja" je na takvoj razini da bi te avione u svojoj floti vrlo rado vidjelo svako suvremeno ratno zrakoplovstvo. Prema procjenama renomiranog magazina Jane's Defense, nakon zaključenja indijskog MMRCA natječaja i početka isporuke prvih aviona, sklopljeni ugovor bi mogao doživjeti reviziju, pa bi se broj ukupno naručenih aviona mogao popeti na 190.

Ruski RSK MiG koji nudi vrlo zanimljiv borbeni avion MiG-35, švedska tvrtka Gripen International koja nudi JAS-39 Gripen (iako se zasad

ne navodi hoće li to biti "standardna" C i D inačica, ili bi to mogle biti posebno "skrojene" inačice poput onih koje se nude Danskoj i Norveškoj, iako se spominje vrlo zanimljiva mogućnost ugradnje indijskog motora Kaveri umjesto motora GE F404), francuski Dassault nudi svoj Rafale koji unatoč svojim vrhunskim odlikama dosad nije ostvario izvozni uspjeh, europski konzorcij EADS nudi Eurofighter Typhoon II, dok američke tvrtke Lockheed Martin i Boeing nude avione F-16 Block 70 (poboljšana inačica Blocka 60 koja uključuje AN/APG-80 AESA radar i integriraniIRST senzorski sustav) i F/A-18E/F Super Hornet Block II.

U pozivu na natječaj indijsko ministarstvo obrane je na 211 strana vrlo detaljno navelo sve temeljne reference koje ponuđači moraju zadovoljiti. Prije svega to je potpuno zadovoljenje svih tehničko-taktičkih zahtjeva koje je propisalo indijsko ratno zrakoplovstvo, bogat offset aranžman za indijsko gospodarstvo

(minimalno 50%), transfer tehnologije za zrakoplovnu industriju, mogućnost licencne proizvodnje aviona u Indiji te jamstvo za održavanje aviona njihov cijeli radni vijek (trebao bi biti čak do 40 godina).

Prema odredbama natječaja prvih 18 aviona proizveo bi originalni proizvođač, dok bi preostalih 108 aviona bilo licencno proizvedeno u Indiji. Tijekom sljedećih mjeseci očekuje se kako će svi ponuđači dostaviti indijskom ratnom zrakoplovstvu svoje simulatorske sustave i avione zbog provedbe usporednog testiranja. Proces odabira trajat će sljedeće dvije i pol godine, a isporuka prvih aviona mogla bi početi tijekom 2013. godine.

I. SKENDEROVIĆ

Bolji nadzor

AMERIČKA vojska uvela je novi napredni nadzorni sustav ZBV (Z Backscatter Van) namijenjen zaštiti osjetljivih instalacija od terorističkih napada, ali može se rabiti i za druge sigurnosne zadaće. Riječ je o kombi vozilu u koje je instalirana napredna nadzorna oprema, a vrijednost pojedinog je 1,2 milijuna dolara.

U vozilo je instaliran nadzorni uređaj koji radi na načelu stvaranja slike na temelju odbijenih X-zraka male snage što se emitiraju prema objektu koji se nadzire. Prijamnik hvata odbijene X-zrake, a računalo ih obrađuje, interpretira i prikazuje na zaslonu. Tako se može otkriti na-
zočnost radiološkog ili organskog

materijala male gustoće, kao što je eksploziv ili droga, skrivenog unutar metalne strukture vozila.

Vozilo postoji u dvije inačice, jedna je "javna" i dio opreme instalirane izvana tijekom rada označen je svjetlosnim signalima, što okolini govori kako to nije obično vozilo. Druga je inačica "obična", sva je oprema unutar vozila, tijekom rada se ničim ne odaje i pogodna je za prikriveni nadzor.

Tehnologija je sigurna za okolinu jer ima oko 100 puta manju snagu nego standardni medicinski dijagnostički uređaji koji rabe X-zrake. Uređaj može raditi i bez ljudske po-

sade, koja može biti udaljena desetke i stotine metara i dobivati podatke optičkim kabelom.

Uređaj znatno ubrzava proces pregleda, kolona vozila dugačka oko 75 metara može se skenirati samo jednim prolazom i ustvrditi ima li u tim vozilima bilo čega sumnjivog.

M. PETROVIĆ

DCNS Pakistanu ponudio podmornice Scorpene

FRANCUSKI brodograditelj ratnih plovila DCNS (DCNS je nastao pridruživanjem tvrtke Thales Naval France matičnoj kompaniji DCN) odbacio je planove za razvoj projekta podmornice Marlin za pakistansku ratnu mornaricu, pa će umjesto nje ponuditi podmornice Scorpene - identičnu inačicu koju je kupila Indija. U skladu s izjavom kompanije, dužnosnici u Islamabadu zatražili su službenu predaju

ponude utemeljene na projektu Scorpene, kako bi francuski kandidat ispunio pakistanske uvjete natječaja za nabavu triju podmornica čija je dostava planirana oko 2012. - 2013. DCNS-ov glavni protivnik je njemačka podmornica tipa 214, projekt brodogradilišta HDW iz grupacije ThyssenKrupp Marine Systems. Pobjednik natječaja mogao bi biti objavljen pred kraj ove godine, no

velika je vjerojatnost da će donošenje odluke biti odgođeno za prvu polovicu 2008.

Indija je u listopadu 2005. sklopila ugovor vrijedan 2,4 milijarde eura (3,2 milijarde dolara) za šest podmornica Scorpene, čija se gradnja odvija u mumbajskom brodogradilištu Mazagon Dock, dok DCNS-ovo brodogradilište u Cherbourgu opskrbljuje isključivo visokotehnološkim komponentama. Upućeno osob-

lje kompanije govori kako bi se pristupilo jednakom ugovaranju ukoliko dođe do zaključenja ugovora vrijednosti veće od 1,1 milijarde eura. Francuski industrijski izvori napomenuli su da vladino vijeće koje ispituje izvoz vojne opreme (Commission Interministerielle pour l'Etude des Exportations de Matériels de Guerre) nije dalo pri-govor, iako postoji rizik za pojavu novih napetosti među susjednim državama zbog toga što Pakistan nabavlja iste podmornice kao Indija. Smatra se kako je DCNS osmislio projekt podmornice Marlin koja se neznatno razlikuje u dimenzijama od podmornica Scorpene kako bi izbjegla moguće zamjerke Indije. Stoga će projekt Marlin biti razrađen ako neki drugi mogući kupac pokaže interes.

Visoki dužnosnik pakistanske mornarice nada se kako će odluka o izabranom projektu nove podmornice, koja treba zamijeniti podmornice postojeće klase Hashmat (francuska podmornica Agosta), što datiraju iz 1970-ih, biti donesena do kraja ove godine.

M. PTIĆ GRŽELJ

Njemačka donirala patrolne brodove Libanonu

LIBANONSKA mornarica je 7. lipnja ove godine u Beirutu svečano primila u operativnu službu dva patrolna broda koje je donirala Njemačka kao pomoć većih razmjera kako bi Libanonu omogućila stjecanje potpune kontrole nad svojim teritorijalnim morem. Prijašnja služba patrolnih brodova bila je u postrojbi pomorske policije grada Bremena, pa je prije dostave izveden potreban remont i bojenje trupa u brodogradilištu MWB Motorenwerke Bremerhaven AG.

Veći brod dugačak je oko 34 metra, izgrađen je tijekom 1970-ih, a za vrijeme službe u njemačkoj policiji nosio je oznaku Bremen 2. Drugi patrolni brod je nešto mlađi, dosad je proveo oko 15 godina u operativnoj službi, a izgradila ga je brodograđevna tvrtka Fassmer 1992. godine. Prijašnje oznake Bremen 9, brzi patrolni brod namijenjen je priobalnim zadaćama, dulji-

ne preko svega 20 metara, najveće širine 5,6 m, gaza 1,45 m i istisnine 32 tona. Pokretan dvama motorima MTU 12V 183 TE 92 snage 735 kW može postići najveću brzinu od 30 čvorova, a najveći doplov mu je 300 nautičkih milja. Ulaskom u operativnu službu libanonske mornarice, brodovi su preimenovani u Aamchit, odnosno Naquora, prema gradovima na libanonskoj obali. Buduća posada brodova, koja se sastoji od tri do šest članova, trenutačno je na obuci koju provodi osoblje 11. postrojbe njemačke mornarice.

Obuka je proširena i na preostali dio libanonske mornarice koja oba-

vlja priobalni nadzor u združenim operacijama i vježbama s pomorskim snagama Ujedinjenih naroda UNIFIL 2 (United Nations Interim Force in Lebanon). Osigurana su i sredstva za obnovu i modernizaciju obalnog radarskog sustava uništenog tijekom izraelskih napada u lipnju 2006. zbog navodne uloge u raketnom napadu na izraelsku korvetu INS Hanit klase Sa'ar 5.

M. PTIĆ GRŽELJ

UH-72A Lakota kreće u punu proizvodnju

AMERIČKA vojska (US Army) krajem kolovoza odobrila je početak pune proizvodnje helikoptera UH-72A Lakota. Dosad su bila naručena 42 helikoptera (od kojih je isporučeno 10), što je bio maksimum za prvu fazu, odnosno pokretanje proizvodnje niskog opsega. Helikopteri su bili isporučivani tempom od jedne letjelice mjesečno. Tijekom rujna ove godine počela je isporuka po dvije letjelice, dok se vrhunac očekuje 2009.

tijekom lipnja prošle godine izborila je pobjedu na američkom LUH (Light Utility Helicopter) natječaju, na temelju kojega je izborila narudžbu za 322 helikoptera (uz mogućnost narudžbe dodatnih 20), a vrijednost sklopljenog ugovora se procjenjuje na više od 2,5 milijarde američkih dolara. Helikopteri su naručeni za potrebe američke vojske, ali i za potrebe Ministarstva domovinske sigurnosti, pa će oba-

kada bi se isporuka trebala popeti na pet letjelica mjesečno.

Tvrtka EADS North America

vljati širok spektar neborbenih zadaća, poput prijevoza ljudstva i raznog materijala, MEDEVAC zadaće, nadzora graničnog pojasa i borbe protiv trgovine narkoticima.

UH-72A Lakota je "amerikanizirana" inačica Eurocopterovog helikoptera EC 145 (u biti poboljšana inačica helikoptera MBB/Kawasaki BK 117) koja treba zamijeniti postojeće helikoptere UH-1 i OH-58A/C. Uz dvočlanu pilotsku posadu, UH-72A Lakota u svoju unutrašnjost može primiti do 8 osoba, ili dvojica sanitetska nosila uz prateće medicinsko osoblje. Helikopter pokreću dva turbovratilna motora Turbomeca Arriel 1E2, svaki snage po 551 kW. Maksimalni mu je dolet 685 km, maksimalna brzina koju može postići je 269 km/h, maksimalni vrhunac leta je 5791 m, a maksimalna težina na polijetanju 3585 kg.

I. SKENDEROVIĆ

Suvremeni protuoklopni vođeni projektili (II. dio)

Iako bi se, čitajući prvi dio ovog teksta, moglo zaključiti da svjetskim tržištem protuoklopnih vođenih sustava dominiraju američki i izraelski proizvođači to baš i nije tako. Velikom dijelom tržišta dominiraju europske i ruske tvrtke čiji su proizvodi podjednako učinkoviti kao američki i izraelski

— Pripremio Siniša RADAKOVIĆ —

Od 1974. proizvedeno je više od 10 000 lansera i više od 360 000 projektila sustava Milan (Missile d'Infanterie Léger NANTI-char) za čak 43 kupca diljem svijeta, što taj sustav čini podjednako uspješnim kao i TOW. U početku Milan su proizvodile francuska tvrtka Nord i njemačka Bölkow. Kasnije su proizvodnju preuzele tvrtke Aérospatiale (projektila) i MBB (lanse- ra) formirajući zajedničku kompaniju Euromissile. Danas Milan proizvodi konzorcij MBDA koji čine tvrtke BAE Systems, EADS i Finmeccanica. Iako je u operativnoj uporabi

više od trideset godina, Milan se još uvijek "dobro drži", naročito otkad je u veljači ove godine MBDA uspješno obavio šest probnih lansiranja novog projektila Milan ER (Extended Response) rabeći pritom novi lanser ADT (ADvanced Technologies). Razvoj Milana ER odvija se pod nadzorom francuske DGA (Direction Générale de l'Armement) unutar programa koji zajednički financiraju francuska i njemačka vlada. Milan ER i lanser ADT razvijaju se kako bi tvrtka MBDA očuvala svoje mjesto na svjetskom tržištu vođenih protuten-

kovskih projektila nakon "preminuća" srednjodometnog protuoklopnog sustava Trigat koji je trebao zamijeniti sustav Milan u britanskoj, francuskoj i njemačkoj vojsci.

Prvi projektil M1 imao je, zajedno s kontejnerom/lanserom, masu od 12,23 kilograma. Kumulativna bojna glava promjera 103 mm i mase eksplozivnog punjenja od 1,36 kilograma mogla je pri kutu udara od 65 stupnjeva probiti tek 352 mm homogenog čeličnog oklopa. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Novo vojne operacije i djelovanje u uvjetima asimetričnih prijetnji ističu sve vežu važnost zaštite vojnika. Iako je oklopna zaštita vozila posljednjih godina dosta napredovala ipak dođe trenutak kad vojnici moraju napustiti vozila i djelovati pješice. A tad ovise samo o tjelesnom oklopu

Pripremio Igor SKENDERVIĆ

Tjelesni oklop

Tjelesni oklop štiti ratnike od samih početaka povijesti. Sačuvani prikazi najranijih civilizacija svjedoče o vojnicima zaštićenim raznim vrstama oklopa. Svoj vrhunac dostigao je u srednjem vijeku u Europi s oklopljenim vitezovima, ali je pojava vatrenog oružja polagano istisnula pločasti metalni oklop koji nije mogao štititi od sve probojnijih metaka, pa je do 17. stoljeća gotovo nestao kao učinkovit način zaštite.

Tek je nužda opasnih rovova I. svjetskog rata natjerala na traženje odgovarajućih načina zaštite. Pravi je razvoj nastupio nakon II. svjetskog rata kad su načinjeni prvi tjelesni oklopi od naprednih materijala: fiberglasa, bor karbida ili raznih najlonskih vlakana velike čvrstoće. Kako su se proizvodili u obliku koji štiti torzo i leđa, a ruke i noge ostavlja slobodnima, kolokvijalno su nazvani neprobojnim prslucima. Često se u posebne džepove na prsima i leđima umeću dodatne zaštitne ploče od metala, keramike ili kompozita. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Tehnologija za zaštitu vozila kojom se prevoze vojnici znatno je napredovala posljednjih godina, posebno kad je riječ o asimetričnim prijetnjama. No, problem nastaje kad vojnici napuste zaštićenu unutrašnjost oklopnih vozila i kad pješice krenu kroz uličice ili nepoznate gudure, klance i špilje. Zbog brojnih ugroza koje vrebaju (pješačko i hladno oružje te frag-

menti raznih projektila i eksplozivnih naprava) vojnici se danas obvezno opremaju tjelesnim oklopom kako bi se povećao stupanj njihove sigurnosti na terenu.

Danas je najčešći tjelesni oklop keramička oklopna ploča umetnuta u prsluk od visokootpornih sintetičkih vlakana, no proizvođači nastoje načiniti bolje, lakše i učinkovitije.

Bliska potpora iz zraka (I. dio)

Najnovija iskustva iz Afganistana i Iraka još jednom su pokazala da je za uspješno izvođenje operacija na zemlji neophodna bliska potpora iz zraka

Dražen MILIĆ

Visoka cijena modernih borbenih aviona svim ratnim zrakoplovstvima s jedne strane ograničava mogućnost njihove kupnje a s druge čini ih prevrijednim da bi ih se rabilo za zadaće bliske potpore snagama na zemlji, posebno ako postoji realna mogućnost njihovog obaranja. No, postoje zadaće i situacije kad jedino brza i precizna potpora iz zraka može preokrenuti situaciju na bojištu ili spasiti snage od uništenja. Bliska zračna potpora potrebna je i tijekom specijalnih zadaća, a iskustva iz Afganistana pokazala su da je upravo zračna potpora jedino na što se vojnici na zemlji mogu osloniti jer je dopremanje i uporaba teškog topništva u planinskom području često ili nemoguća ili prespora.

Bliska zračna potpora posebni je oblik djelovanja protiv ciljeva na

zemlji u kojoj su često ciljevi (protivničke snage) vrlo blizu vlastitim ili savezničkim. Zbog toga takva djelovanja zahtijevaju preciznu koordinaciju između snaga na zemlji i "dostavljača oružja" iz zraka kako bi se izbjegli gubici u vlastitim redovima.

Kako bi se ostvarila što bolja koordinacija između kopnenih i zrakoplovnih snaga, na prve crte bojišta šalju se piloti koji služe kao časnici za navođenje aviona (forward air controller). Oni se mogu razmješati u same postrojbe ili djelovati iz izvidničkih aviona/helikoptera koji lete iznad bojišta. Odnedavno im je američka vojska dala novi naziv - Joint Terminal Attack Controller (JTAC), a on će najvjerojatnije uskoro postati i standardna NATO oznaka. Brz razvoj bespilotnih letjelica omogućava i njihovu uporabu u nekim zadaćama navođenja aviona u

bliskoj zračnoj potpori, osiguravanjem slike mjesta djelovanja u realnom vremenu i/ili laserskim označavanjem ciljeva na koje onda avioni i/ili helikopteri lansiraju laserski navođene projektele zrak-zemlja.

Osnovni način djelovanja JTAC časnika je izravna verbalna komunikacija s pilotima koji izvode napad. Kako to često nije dovoljno, uvedeni su i "pomoćni" načini označavanja ciljeva fluorescentnim panelima, dimnim kutijama koje puštaju dim u različitim bojama i različitim bljeskalicama u vidljivom ili infracrvenom spektru. Kako ni to često nije dovoljno precizno, najrazvijenija ratna zrakoplovstva već duže vrijeme rabe laserske označivače ciljeva. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr

Razvoj mlaznih aviona 1937.-1950.

Westland Wyvern

Danas je tvrtka Westland svjetski poznati proizvođač helikoptera, pa relativno malo ljudi zna da je osnovana još 1915. (pod imenom Westland Aircraft Works) kao dio korporacije Petters Limited koja se u to vrijeme bavila proizvodnjom benzinskih i dizelskih motora. Westland je osnovan na izričiti zahtjev tadašnje britanske vlade kako bi po licenci proizvodio hidroavione Short 184. Bilo je to vrijeme I. svjetskog rata i britanskoj su ratnoj mornarici nedostajali avioni. Ubrzo je došao i zahtjev za proizvodnju hidroaviona Short 166 Folder (imali su sklopiva krila). Kako se pokazao dobrim proizvođačem, Westland je uskoro pokrenuo licencnu proizvodnju de Havillandovih lovačkih aviona DH-4, DH-9 i DH-9A te naposljetku i bombardera Vickers Vimy. Ubrzo je čelništvo tvrtke odlučilo pokrenuti projektiranje i proizvodnju vlastitih aviona. Nakon nekoliko neuspjeha, na osnovama DH-9A razvili su višenamjenski avion Wapiti koji je britansko ratno zrakoplovstvo uglavnom rabilo na Bliskom istoku i u Indiji. Tijekom 1933. jedan je prilagođeni Wapiti preletio Mont Everest. Na osnovama Wapitija nastao je Wallace.

Tijekom 1935. Westland se odvojio od Petters Limiteda i postao samostalnom tvrtkom Westland Aircraft Limited sa sjedištem u Yeovilu (pokrajina Somerset). Na početku II. svjetskog rata Westland se trudio britanskom ratnom zrakoplovstvu dati uporabljive avione, ali u tome baš i nije imao uspjeha. Najambiciozniji projekt je bio teški lovački avion Welkin, namijenjen djelovanju na vrlo velikim visinama koji nikad nije ušao u serijsku proizvodnju. Znatno uspješniji bio je dvomotorni lovac-bombarder Whirlwind proizveden u 116 primjeraka. Uz to, britansko je ratno zrakoplovstvo rabilo i lake transportne avione Lysander. Iako su mogli ponijeti samo pilota i jednog putnika Lysanderi su se, zbog mogućnosti polijetanja s vrlo kratke neuređene piste, često rabili za specijalne zadatke ubacivanja ljudi na područja okupirane Europe. Westland je proizveo 1427 Lysandera, dok ih je još 225 proizvedeno u Kanadi. Nakon što su bombarderi Luftwaffe razorili Supermarinein pogon u Southamptonu, Westland je odabran za nositelja proizvodnje Spitfirea. Zapravo je proizveo najviše Spitfirea, a njegovi su inženjeri, u suradnji sa Supermarineinim preuzeli i projekti-

ranje i gradnju palubnog lovca Seafire (nastao na osnovama Spitfirea).

Wyvern TF.1

Tako su Westlandovi inženjeri stekli znatno iskustvo s projektiranjem palubnog lovca, pa su se odvažili odazvati na specifikaciju N.11/44 britanskog ministarstva obrane kojom se tražio dnevni lovac velikog doleta. Iako je specifikacija službeno objavljena u prosincu 1944., Westland je razvoj novog palubnog lovca (tvorničke oznake P.10) započeo još početkom iste godine. Osim što je trebao obavljati zadatke dnevnog lovca na velikim udaljenostima, novi je palubni avion morao imati dovoljnu nosivost da se rabi i kao bombarder i/ili torpedni avion. Naime, ratna su iskustva pokazala da je bolje na skučenom prostoru nosača aviona imati jedan ili dva tipa aviona koji će moći obavljati različite zadatke, nego mnogo specijaliziranih. Velika prednost je i u tome što su svi (ili bar većina) piloti mogli letjeti na avionu i da su svi mehaničari osposobljeni za njegovo održavanje. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

lako se za tron najlošijeg britanskog borbenog aviona svih vremena bori nekoliko ozbiljnih kandidata, Wyvern ima nekoliko "aduta" koji ga guraju prema samom vrhu

Domagoj MIČIĆ

Genocid u suvremenoj povijesti (II)

Indonezija (1965. - 1966.)

Nakon neuspjeha vojnog udara lijevog krila indonezijske vojske 1965. godine, uslijedili su masovni progoni i ubojstva komunista u kojima je tijekom nekoliko mjeseci ubijeno oko pola milijuna ljudi. Zbog razmjera nasilja i broja žrtava, događaji u Indoneziji iz sredine šezdesetih često se pogrešno interpretiraju kao građanski rat, a uz Vijetnamski rat i vladavinu Crvenih Kmera u Kambodži predstavljaju najkrvaviji konflikt koji se nakon II. svjetskog rata dogodio u jugoistočnoj Aziji

— Hrvoje BARBERIĆ —

■ Početkom šezdesetih godina komunisti su znatno ojačali

Indonezija je nakon četverogodišnje borbe protiv nizozemske kolonijalne vlasti u studenome 1949. godine stekla neovisnost, no do 1954. nalazila se u personalnoj uniji s Nizozemskom. Prve godine neovisnosti prošle su u znaku poslijeratne stabilizacije i slamanja separatističkih pokreta u raznim dijelovima te velike otočne zemlje, zatim u borbi protiv konzervativnih islamskih krugova koji su se protivili sekularnosti Indonezije, te indonežanskog komunističkog pokreta.

Komunistička partija Indonezije (PKI) nastala je 1920. godine preimenovanjem Indonežanskog socijalno demokratskog saveza. Najveću potporu PKI je zadobio među radnicima na plantažama i seljacima te industrijskim radništvom, uspješno eksploatirajući težak ekonomski položaj seljaka bez zemlje i socijalni konflikt koji je tinjao desetljećima ranije. Još je tijekom rata protiv Ni-

zozemaca 1948. godine došlo do pokušaja komunističkog prevrata u zemlji i sukoba sa snagama odanim predsjedniku Sukarnu, u kojima je ubijeno više komunističkih čelnika, a vojni utjecaj komunista skršen. PKI ipak nije bila zabranjen, pa je nesmetano nastavio funkcionirati na političkoj sceni. Pod Aiditovim vodstvom komunisti su pregrupirani, a na izborima 1955. postali su četvrtom strankom po snazi u Indoneziji, s trendom daljnjeg jačanja.

Sukarno je pedesetih godina provodio agresivnu politiku prema malezijskim teritorijima Sarawak, Borneji i Sabah, što je dovelo i do rata dviju zemalja. Takvu Sukarnovu politiku konfrontacije većinom su podupirali lijevi krugovi u vojsci i Komunistička partija, dok se konzervativna struja protivila ratu. Zbog potenciranja sukoba s Malezijom i okretanja zemlje ulijevo, na Zapadu je stvorena predodžba o Sukarnu

kao regionalnom izvoru problema. Vrh oružanih snaga postupno se podijelio na desno krilo i na skupinu časnika koja je podupirala Sukarna. Sukarno je 1957. godine suspendirao parlamentarizam i pokušao provesti koncept tzv. vođene demokracije, čime je nastojao pomiriti ideološki suprotstavljene skupine i učvrstiti svoju vladavinu.

Pokušaj vojnog udara

Jačanje indonezijskih komunista i njihov ulazak u vladu 1962. godine produbilo je postojeći jaz prema konzervativnim islamskim skupinama i dijelovima vojske. U to je vrijeme PKI s tri i pol milijuna članova i snažnim vezama sa sindikatima bio najveća komunistička partija izvan istočnog bloka i predstavljao najveći izazov vlasti u Jakarti. Suočen s jačanjem komunističkog utjecaja, Sukarno je pokušavao balansirati između nespojivih ideologija. Jedan od najtežih unutrašnjih problema bio je naoružavanje seljaka i radnika koje je provodio PKI. Ta paravojsna formacija prozvana je „petom

Oko pola milijuna komunista stradalo je u progonima

snagom", uz četiri postojeće grane regularne vojske.

Do početka 1965. godine indonezijsko je društvo postalo opasna mješavina socijalnih i političkih tenzija kojoj je samo trebao povod za eksploziju. Tada je 30. rujna 1965. skupina lijevo orijentiranih časnika pod zapovijedanjem pukovnika Untunga, Subandria i Nyonia (kasnije prozvanih skupina "30. rujna") pokušala vojni udar. U noći prevrata oteto je nekoliko visokih

■ Velik dio zločina počinile su naoružane bande islamista

časnika iz desne struje koji su kasnije ubijeni. General Suharto, koji je kasnije isplivao kao prvi čovjek Indonezije, nije bio na popisu za *odstrjel* jer je figurirao kao apolitičan časnik.

No, desno krilo oružanih snaga brzo se pribralo, pa je pokušaj puča razmjerno brzo slomljen. Istodobno su vojni propagandisti pokušaj ljevičarskog udara i ubojstvo visokih vojnih časnika u javnosti prikazali dramatično, pa su iskorišteni za podizanje tenzija i okretanje javnog mišljenja protiv komunista. U roku od dva tjedna nakon pokušaja vojnog udara diljem zemlje zaredali su progoni i brojna izvansudska smaknuća osumnjičenih komunističkih simpatizera.

Progon komunista

Najveći zločini događali su se na središnjoj i istočnoj Javi, na Baliju i sjevernoj Sumatri. Na središnjoj Javi vrhunac ubojstava dosegnut je u prosincu 1965., a val zločina na Baliju i Sumatri kulminirao je početkom 1966. godine. U progonima su osim aktivista PKI stradavale i nji-

hove obitelji, na središnjoj Javi su pojedina sela pružila otpor napadačima, ali su nakon kršenja otpora bila u cijelosti masakrirana. Uredi PKI diljem zemlje opljačkani su i zapaljeni, dok su umjerene ljevičarske organizacije same provele raspuštanje. Uz snage sigurnosti sudjelovale su i naoružane skupine islamista, pretežno naoružane mačetama ili metalnim šipkama. Osim bandi islamista, na Baliju su organizirane skupine Hindusa vodile lik-

vidacije lokalnih komunista, a u pojedinim dijelovima Indonezije čak i skupine kršćana. Izvori objavljeni posljednjih godina ipak pokazuju kako je u gotovo svim područjima vojska imala glavnu ulogu u instruiranju i vođenju ubojstava.

U pojedinim dijelovima Indonezije ubojstva su bila do te

■ Progonom je djelomično bila obuhvaćena i kineska zajednica u Indoneziji

mjere masovna da su uzrokovala i sanitarne probleme. Lider komunističke partije Aidit pokušao se skloniti nakon neuspjeha puča, no ipak je uhićen i sa skupinom drugih partijskih čelnika ubijen. Likvidacija PKI je, unatoč brojnim zlodjelima, uglavnom s oduševljenjem dočekana na Zapadu, pa nije bilo znatnijih pritisaka da se zločini zaustave. Časopis Time je događaje u Indoneziji čak nazvao „najboljim vijestima iz Azije posljednjih godina“. U međuvremenu se Suharto uspinjao na političkoj ljestvici, pa je u veljači 1966. smijenio generala Nasutiona

s mjesta ministra obrane, a mjesec dana kasnije je i od Sukarna ishodio transfer izvršne vlasti na sebe. Naposljetku je optužio Sukarna za veze s pokretom "30. rujna", nakon čega mu je u ožujku 1967. godine kongres oduzeo titulu doživotnog predsjednika i imenovao Suharta predsjednikom, čime se on konačno učvrstio kao vodeća osoba Indonezije, pa je na tom položaju opstao puna tri desetljeća.

Broj ubojstava smanjen je do ožujka 1966., no unatoč tome sporadični zločini su se događali do 1970. godine. Vojska je između 1967. i 1969. godine poduzela i nekoliko velikih operacija protiv komunista na zapadnom Kalimantanu i na Javi koje su dovele do velikih civilnih žrtvi. U progonima komunista i komunističkih simpatizera koji su uslijedili poslije vojnog udara te etničkih Kineza koji su živjeli u Indoneziji, ubijeno je između osamdesetak tisuća i dva milijuna ljudi, dok se realne procjene kreću oko pola milijuna žrtava. Između 600 i 750 tisuća

ljudi nakon 1965. prošlo je kroz različite logore, gdje su uz različita zlostavljanja bili i besplatna radna snaga. Većina je puštena 1978. godine nakon pritisaka međunarodne zajednice. Nakon pada Suharta 1998. godine bilo je više pokušaja da se dublje istraže događaji iz 1965., no ozbiljni pokušaji dokumentiranja zločina

većinom su nailazili na prepreke kod lokalnih moćnika. Zbog razmjera nasilja i broja žrtava, događaji u Indoneziji nakon vojnog udara 1965. godine često se pogrešno interpretiraju kao građanski rat, iako po svim elementima predstavljaju politički motiviran genocid. Uz Vijetnamski rat i režim Crvenih Kmera u Kambodži, predstavljaju najkrvaviji unutrašnji sukob koji se nakon II. svjetskog rata dogodio u jugoistočnoj Aziji. ■

*Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojniki.hr*

Miljenko Jergović: "Ruta Tannenbaum", Durieux, Zagreb, 2006.

Jergović je napisao zagrebački roman o dječjoj glumačkoj zvijezdi, čija radnja se događa u godinama pred II. svjetski rat i u vremenu holokausta u Zagrebu.

"Ruta Tannenbaum" na prvi pogled jednostavno je ispričana priča o dvjema obiteljima koje povezuje upravo Ruta. Te dvije obitelji Rutini su roditelji i susjedi Morinj kojima je povjerena na čuvanje. Njihovi životi slučajno će se ispreplesti nakon što susjedi Amaliji umre sin jedinac, a Tannenbaumovi ne mogu odbiti njezinu ponudu da čuva njihovu kćer. Ruta će tako rasti u vrlo zanimljivom okruženju, uz majku Ivku koja se zbog oca dugo nije mogla udati, oca Salomona koji slobodno vrijeme provodi u gostionici krijući se pod alter-egom Emanuela Keglevića, posesivnu Amaliju i njezinog muža Radoslava.

Naslovna i glavna junakinja ovog Jergovićevog romana mlada je zagrebačka Židovka koja je u vrijeme deportacije u koncentracijski logor imala samo petnaest godina, ali je u svome kratkom životnom vijeku proživjela cijeli život kazališne zvijezde i velikog glumačkog dara koji je u zgradi nacionalnog teatra iskazala još kao devetogodišnjakinja. Podatak koji pronalazimo u Appendixu romana otkriva nam kako je Jergović prvobitno imao namjeru napisati stvarnu biografiju zagrebačke glumačke zvijezde, slavne i nepravedno zaboravljene Lee Deutsch, umorene sa samo šesnaest godina, ali se na kraju, zbog nedostatka podataka i svjedoka, odlučio za svojevrsnu zamjensku biografiju. Neke se stvari iz njihovih biografija podudaraju, jer, kako pisac kaže, mjesto i vrijeme nisu izmišljeni, a u ovome su romanu vrlo važni.

Priča govori o tome što se događa kad se mijenjaju modeli društvenog identiteta. Sredina je do obožavanja uznosila desetogodišnju djevojčicu, identificirala se s njom i s njezinim božanstvenim glumačkim darom, da bi u trenutku uspostave Nezavisne Države Hrvatske dojučerašnji idol i društveni uzor postao samo jedna mala Židovka. Jergovića zanima tragična sudbina, kao i obiteljska i socijalna pozadina djevojčice i djevojke koja je svojom darovitošću očarala Zagreb.

Osim nekih sporednih likova koji su povezani s Bosnom, ovo je prvi Jergovićev roman posve odmaknut od Bosne i preseljen u novu sredinu. Autoru se zamjeralo što se latio teme koju uopće ne poznaje, što o Zagrebu i zagrebačkim Židovima piše krajnje neutemeljeno i proizvoljno, zatim da ponašanje njegovih likova nije u skladu sa židovstvom, da ne poznaje zagrebački idiom ni zagrebački milje između dva rata, i slično. Mnoge je knjiga silno razgnjevila, druge razočarala, ali Jergović je ponovno dokazao svoj pripovjedački dar, koji je svojim bogatstvom opisa očarao njegovu vjernu čitateljsku publiku.

Mirela MENGES

Praštanje - Božji odgovor na ljudsku nezahvalnost

Vjerujem da je većina nas pročitala bar jedanput Stari zavjet. Kažem bar jedanput, jer mnogi nakon što ga pročitaju kažu kako u njemu ima nejasnoća, krvoprolića, ratova, zavjera i ostalih negativnosti, pa ga navodno zbog toga izbjegavaju čitati. No, ako pročitaju 32. poglavlje knjige Izlaska, vjerujem da će se želja za ponovnim čitanjem brzo roditi. Tamo se, naime, govori o "teletu od rastopljene kovine", poznatijem kao zlatnom teletu, kojemu su se Izraelci klanjali kao svome bogu - karikaturi svoga oslobođenja iz egipatskoga ropstva. Iako su dobro znali da ih je Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljevi oslobodio teškoga jarma služenja Egipćanima, ipak su, čim su osjetili da je Jahve daleko, od svog nakita napravili sebi nekoga čudnog boga.

Poznavajući Božji osjećaj za pravdu, čovjek bi pomislio kako se neće dobro provesti, kako će i ovaj narod "tvrde šije" dobiti od Boga zasluženu kaznu, kako će se gnjev Božji raspaliti na njih i kako će ih istrijebiti, jer su "pošli naopako" i "zašli s puta" koji im je Bog odredio. Osim toga, nije im to prvi put, pa bi bio red da "dobiju po repu". Ne samo zbog zlatnog teleta, već uopće zbog osjećaja nezahvalnosti. Ali "ražali se Gospodin pa ne učini zlo svome narodu". Zbog te starozavjetne rečenice čitam Stari zavjet i volim svoga Boga. Sve rečenice o krvoproliću i ratovima nisu ništa u odnosu na Božju slabost prema grešnom čovjeku i narodu.

Dragi prijatelji, vrijedi utrošiti vrijeme na Bibliju. Saznat ćemo mnogo o ljudskoj prijevari i nevjeri, o raznoraznoj zlatnoj teladi kojoj se ljudi klanjaju. Ali, saznat ćemo još više o našem Bogu, kojemu se jedinom vrijedi klanjati jer Njegova ljubav nema granica, a Njegovo milosrđe nadilazi svaku ljudsku slabost.

Žarko RELOTA

FILMOTEKA

"Indiana Jones i kraljevstvo kristalne lubanje" - USKORO!!!

- američki avanturistički
- distribucija: BLITZ FILM&VIDEO
- redatelj: Steven Spielberg
- uloge: Harrison Ford (dr. Henry Indiana Jones), Cate Blanchett (Ijuta protivnica), John Hurt (Abner Ravenwood)...

Devetnaest godina poslije trećeg filma o najpoznatijem arheologu avanturistu dobili smo obavijest da se Indiana još jednom vraća i to 22. svibnja 2008. Film se simultano otvara u Americi, ali istodobno i diljem svijeta, pa i u Hrvatskoj. Toliko je trebalo da se ponovo ujedine svjetovi Georgea Lucasa (producent), Stevena Spielberga (redatelj) i sad već vremesnog (64 godine) Harisona Forda kao neustrašivog istraživača. Novi film o njegovim avanturama nosit će naziv "Indiana Jones i kraljevstvo kristalne lubanje". Kad su potkraj 70-ih počinjali, Lucas i Spielberg su se dogovorili s Paramount pictures da će snimiti pet nastavaka. Poslije trećeg (*Indiana Jones i posljednji križarski pohod*) su se razišli i evo tek sad kreću dovršiti obećani posao. Iako se trenutačno zna malo o čemu će biti riječ, sasvim je sigurno da će to biti jedan od najuspjelijih filmova u povijesti. Radnja je smještena u 1957. da opravda Indyjev ostarjeli imidž. Snimanja su obavljena na Havajima, Maroku, Kaliforniji, Novom Meksiku i naravno sveučilištu Yale. Uz Indijanu pojavit će se neki likovi iz prijašnjih nastavaka, poput Marion Ravenwood u ulozu majke njegovog sina kojega glumi Shia LaBeouf (verojatno vam je poznatiji kao glavni junak *Transformersa*) dok je uloga glavne negativke dodijeljena prelijepoj Cate Blanchett. Što reći, najavili smo vam na vrijeme: Indy se vraća!

Leon RIZMAUL

19. rujna 1941.

Nijemci okupirali Kijev

Potkraj kolovoza 1941. nacistička je vojna sila na trenutak zastala u velikom ratnom pohodu protiv SSSR-a.

Trebalo je odlučiti kamo će usmjeriti glavni udar. Hitlerovi su generali zagovarali prikupljanje snaga za napad na Moskvu, no on se odlučio za prisvajanje industrijskih i poljoprivrednih bogatstava Ukrajine. Sovjetski maršal Žukov predvidio je takav razvoj događaja pa je Staljinu predložio učvršćenje obrambenih crta s lijeve strane Dnjepra, s time da se stanovništvo evakuira iz Kijeva. Staljin je to nazvao *običnom glupošću*, na što je Žukov zatražio da ga smijeni s položaja načelnika sovjetskog glavnog stožera. U skladu s Hitlerovim zapovijedima dvije jake armije odvojene su od središnjeg sustava i upućene prema jugu. Ojačane snage feldmaršala von Runstedta počele su veliku bitku za šire područje Kijeva. Jugozapadna sovjetska bojišnica brzo se našla u bezizlaznoj situaciji u njemačkom okruženju. U klopci su bile čak četiri sovjetske armije s gotovo sedamsto tisuća vojnika. Unatoč svim upozorenjima, Staljin nije želio poništiti svoje zapovijedi o stalnim protunapadima i upornoj obrani Kijeva. No, kad je zapovijed o povlačenju ipak stigla, bilo je prekasno. Nijemci su 19. rujna pobjednički ušli u Kijev.

19. rujna 1991.

Zauzeta vojarna u Varaždinu

Nakon što su se u lipnju 1991. postrojbe JNA povukle iz Slovenije, velik dio se smjestio na međimurskom području i području grada Varaždina. Ključni događaji Domovinskog rata na tom području odigrali su se tijekom rujna 1991. Usporedo s pobunom srpskog stanovništva u ostalim dijelovima Republike Hrvatske, JNA je i u Varaždinu, ne birajući sredstva, počela braniti Jugoslaviju. Zbog činjenice da u tom dijelu Hrvatske nisu mogli računati na pomoć pobunjenika, vojnici JNA su ubrzo izolirani i opkoljeni u vojarnama. Vidjevši kako nemaju izlaza neki zapovjednici su se predali, dok su drugi odlučili demonstrirati svoju vojno-tehnološku nadmoć *dejavstovanjem* po obližnjim civilnim ciljevima. Među njima je prednjačio pukovnik Berislav Popov koji je prijetio kako će Varaždin srušiti sa zemljom. Svojim topništvom gađao je brojne vrijedne i zaštićene spomenike kulture. Borbe su na kraju prestale 19. rujna, dok se Komanda varaždinskog korpusa i posljednje uporište u Varaždinu, vojarna *Kalnički partizani*, predala tri dana poslije. Oružje, oprema i streljivo zarobljeno u Varaždinu bilo je od ključne važnosti za početne uspjehe mlade Hrvatske vojske.

Leon RIZMAUL

WEB INFO

www.waronterror.de

U skladu s već godinama aktualnom borbom protiv terorizma računalni programeri pronašli su i svoj način kako se priključiti akciji i na njoj nekako zaraditi. Naravno, riječ je o igrama koje simuliraju rat među

pravednicima i zlim dječacima, a tko je na kojoj strani gotovo ovisi o volji igrača. Jedna od takvih igara je *War on Terror* kojoj je posvećena istoimena stranica na njemačkoj nacionalnoj domeni (.de) koja samo dokazuje kako internet može poslužiti kao izvrsna platforma za logističku potporu prodaji bilo kojeg proizvoda. Na grafički izvrsno uređenoj stranici nalazi se niz trailera o igri, slika i simulacija koje očekuju igrače, uređen je i forum, a sve je začinjeno dobrom glazbom i simulacijom borbe. Tako uz zvuk strojnice ili leta helikoptera posjetitelj može pretraživati *Screenshotove*, raspravljati o taktici i pripremati iznenađenja virtualnom protivniku na svom računalu. Ne želeći ulaziti u to je li sama igra dobra ili loša ipak ne možemo ne primijetiti kako je site posvećen njoj doista izvrstan. Na kraju, baš stoga što je u web toliko uloženo, možemo zaključiti kako su vlasnici igre i dobro utržili na prodaji DVD-a. Jer, ako je igra i manjim dijelom dobra kao site, tad se isplati bar probati započeti svoj privatni rat protiv terorista...

Neven MILADIN

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Pjesmu *Barcelona* posvećenu Olimpijskim igrama 1992. izveli su Freddy Mercury i operna diva:

- A Montserrat Caballe
- B Elisabeth Schumann
- C Kathleen Battle

2. Najpoznatija diva XX. stoljeća bila je američko-grčka pjevačica:

- A Maria Tallas
- B Maria Wallace
- C Maria Callas

3. Uz Luciana Pavarottija i Placida Dominga, u skupini *tri tenora* bio je i:

- A Charles Castronovo
- B Jose Carreras
- C Nico Castel

4. Duet *Miss Sarajevo* je uz Luciana Pavarottija otpjevala pop-zvijezda:

- A Bob Geldof
- B Phil Collins
- C Bono Wox

5. Jedan od ovih hrvatskih pjevača je tenor:

- A Max Emanuel Cenčić
- B Tomislav Mužek
- C Vladimir Ruždjak

POZIVNICA

NA

8. međunarodni sajam
zaštite osoba i imovine

11. - 16.9.2007

www.zv.hr/interprotex

 interprotex

KROKO International d.o.o.

Kustošijanska 8, 10000 Zagreb, Croatia, MB: 1558340, NATO Cage Code: AQQAB
Tel: +385 1 3772 777, Fax: +385 1 3730 751, email: info@kroko.hr

www.kroko.hr